

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19. м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua. веб-сайт: www.nerc.gov.ua

25.02.2020

№

1183/16.2.2/7-20

на №

**Народному депутату України
Гривку С. Д.**

Шановний Сергію Дмитровичу!

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), розглянула Ваш депутатський запит від 05.02.2020 № 130, надісланий листом Голови Верховної Ради України А. Разумкова від 07.02.2020 № 11/10-63, та в межах компетенції повідомляє.

Щодо формування ціни на природний газ у 2020 році

Положеннями статті 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон) з 01 жовтня 2015 року НКРЕКП не має повноважень щодо забезпечення проведення цінової політики на ринку природного газу (у частині встановлення цін на природний газ для споживачів України).

Крім того, відповідно до статті 3 Закону ринок природного газу функціонує на засадах вільної добросовісної конкуренції, крім діяльності суб'єктів природних монополій, та за принципами, зокрема, забезпечення високого рівня захисту прав та інтересів споживачів природного газу, у тому числі забезпечення першочергового інтересу безпеки постачання природного газу, вільної торгівлі природним газом та рівності суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені, вільного вибору постачальника природного газу.

Закон передбачає, з одного боку, державне регулювання монопольних ринків (транспортування, розподіл, зберігання природного газу), з іншого – розвиток вільної добросовісної конкуренції на товарному ринку природного газу. Тобто на оптовому і роздрібному ринках природного газу має діяти принцип вільного ціноутворення (крім випадку, коли з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу покладені спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України), що передбачено частиною другою статті 12 Закону.

Так, згідно з положеннями частини другої статті 12 Закону постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем, крім випадків, передбачених цим Законом.

0077769

02.03.2020 09:41

512 47

Згідно з положеннями частини першої статті 11 Закону з метою забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу на суб'єктів ринку природного газу у виключних випадках та на визначений строк можуть покладатися спеціальні обов'язки в обсязі та на умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

З 01.11.2018 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867 (далі – Постанова № 867), якою затверджено Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (далі – Положення).

Відповідно до пункту 13 Положення № 867 (із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 17) з 1 січня 2020 р. НАК «Нафтогаз України» здійснює продаж/постачання природного газу відповідно до пунктів 7, 8 і 11 цього Положення за цінами, що встановлюються продавцем (постачальником) і покупцем (споживачем), але не вище рівня, який, зокрема, враховує середньоарифметичне значення фактичних цін (End of Day) природного газу на наступну добу поставки газу (Day-Ahead and Weekend) на нідерландському газовому хабі (TTF) за період 1 – 22 числа місяця постачання газу відповідно до інформації біржі Powernext/EEEX, різницю (спред) між ціною на хабі TTF та кордоні України і тариф на послуги транспортування природного газу для точки входу в Україну на міждержавному з'єднанні з Польщею /Словаччиною /Угорщиною.

Згідно з пунктом 14 Положення № 867 постачальники природного газу, що закупають природний газ у НАК «Нафтогаз України» відповідно до пунктів 7 і 8 цього Положення, зобов'язані, зокрема, до 1 травня 2020 р. постачати такий природний газ виключно побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності) та державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек» за ціною, в якій торговельна надбавка (націнка) постачальника не може перевищувати 2,5 відсотка ціни природного газу, за якою такі постачальники закупили зазначені обсяги природного газу у НАК «Нафтогаз України» відповідно до цього Положення (без урахування податку на додану вартість).

Вищезазначеною постановою Кабінету Міністрів України № 867 регулюється питання ціноутворення на природний газ для побутових споживачів, релігійних організацій (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності), державного підприємства України «Міжнародний дитячий центр «Артек» та виробників теплової енергії.

Необхідно зазначити, що роздрібна ціна на природний газ для побутових споживачів, постачання яким здійснює постачальник, на якого покладено спеціальні обов'язки, визначається з урахуванням *ціни природного газу як товару, торговельної надбавки (націнки) постачальника, тарифу на послуги транспортування природного газу та податку на додану вартість. Крім того, споживачі природного газу мають сплачувати тариф на послуги розподілу природного газу.*

Відповідно до положень Закону та Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Регулятору надано повноваження щодо встановлення тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу.

Тарифи на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу встановлені постановою НКРЕКП від 24.12.2019 № 3013. При цьому тариф на послуги транспортування природного газу для внутрішніх точок виходу з газотранспортної системи, що є складовою кінцевого платежу за природний газ для побутових споживачів, знижено на 21 % порівняно з відповідним тарифом, що діяв протягом 2019 року, та складає 124,16 грн за тис. м³ на добу без ПДВ.

Разом з тим з 01.01.2020 набрали чинності тарифи на послуги розподілу природного газу, розраховані виходячи із планованої річної замовленої потужності розподілу природного газу, встановлені постановами НКРЕКП від 24.12.2019 №№ 3014 – 3057.

Щодо динаміки цін на природний газ для побутових споживачів, промислових підприємств та виробників теплової енергії

Як було зазначено вище, для промислових підприємств та інших споживачів, які не підпадають під дію Положення, постачання природного газу здійснюється за цінами, що вільно встановлюються між постачальником та споживачем (зокрема протягом 2018 – 2019 років).

Згідно з Законом, одним із завдань НКРЕКП є здійснення моніторингу діяльності суб'єктів ринку природного газу.

На виконання Закону НКРЕКП прийнято постанову від 07.07.2016 № 1234 «Про затвердження форм звітності НКРЕКП щодо здійснення моніторингу на ринку природного газу та інструкцій щодо їх заповнення» (із змінами), якою затверджено форми звітності № 2-НКРЕКП-газ-моніторинг (місячна) «Звіт суб'єкта ринку природного газу, на якого покладено спеціальні обов'язки, щодо постачання природного газу побутовим споживачам, релігійним організаціям (крім обсягів, що використовуються для провадження їх виробничо-комерційної діяльності), державному підприємству України «Міжнародний дитячий центр «Артек» та виробникам теплової енергії» (далі – форма № 2) та № 5-НКРЕКП-газ-моніторинг (квартальна) «Звіт про діяльність постачальника природного газу» (далі – форма № 5).

Таким чином, НКРЕКП надає наявну інформацію, отриману від постачальників природного газу за 2018 – 2019 роки, щодо середньозважених цін на природний газ (без урахування тарифу на послуги транспортування природного газу, тарифу на послуги розподілу природного газу та податку на додану вартість) для побутових споживачів, виробників теплової енергії (для надання послуг з опалення та постачання гарячої води населенню) (далі – ТКЕ населення), промислових підприємств та інших суб'єктів господарювання відповідно до форм звітності № 2 і № 5, які наведені в додатку (додається).

При цьому зазначаємо, що на сайті НКРЕКП за адресою: <http://www.nerc.gov.ua/?id=33037> починаючи з 2018 року щоквартально розміщуються Результати моніторингу функціонування ринку природного газу, зокрема середньозважені ціни на природний газ для споживачів України.

Окремо зазначаємо, що отримані дані щодо середньозваженої ціни на природний газ для споживачів України, зокрема для побутових споживачів, промислових підприємств та інших суб'єктів господарювання, можуть бути змінені (відкориговані) суб'єктами ринку природного газу після завершення періоду моніторингу.

Разом з тим повідомляємо що інформація щодо зростання цін на природний газ для споживачів України у 2020 році, зокрема для побутових споживачів, ТКЕ населення, промислових підприємств та інших суб'єктів господарювання у НКРЕКП відсутня.

Щодо плати за послугу розподілу природного газу

Формування та реалізація тарифної політики здійснюється НКРЕКП відповідно до законів України «Про природні монополії», «Про ринок природного газу», «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», інших чинних нормативно-правових актів на принципах, зокрема, неупередженості та об'єктивності під час прийняття рішень, самоокупності суб'єктів природних монополій, стимулювання підвищення якості послуг суб'єктів природних монополій і задоволення попиту на них та забезпечення захисту прав споживачів.

Розрахунок тарифів на послуги розподілу природного газу здійснюється відповідно до Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу, затвердженої постановою НКРЕКП від 25.02.2016 № 236 (далі – Методика).

Відповідно до положень Методики витрати, що включаються до структури тарифу на послуги розподілу природного газу Оператора ГРМ, визначаються виходячи з необхідних обсягів робіт при обслуговуванні, утриманні та експлуатації газорозподільної системи, зокрема газорозподільних пунктів, надомних регуляторів тиску, станцій катодного захисту газопроводів від корозії, запірної арматури, вузлів обліку природного газу тощо. При цьому формування витрат, які включаються до структури тарифу на послуги розподілу природного газу для газорозподільного підприємства, здійснюється виходячи з економічно обґрунтованих витрат кожного окремого газорозподільного підприємства з урахуванням державних і галузевих нормативів використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, норм амортизації, ставок податків, зборів, обов'язкових платежів, прогнозних індексів цін виробників промислової продукції і споживчих цін у планованому періоді.

Таким чином, формування тарифу на послуги розподілу природного газу відповідного Оператора ГРМ напряму залежить від рівня його витрат на обслуговування газорозподільних мереж та їх складових, а також обсягу робіт, що виконуються для їх обслуговування.

Крім того, розмір тарифу на послуги розподілу природного газу для кожного Оператора ГРМ залежить від розміру планованої річної замовленої потужності розподілу природного газу.

Порядок розрахунків за договором розподілу природного газу визначено главою 6 розділу VI Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 (далі – Кодекс).

Згідно з положеннями пункту 1 глави 6 розділу VI Кодексу розрахунки споживача за послугу розподілу природного газу, що надається оператором газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) за договором розподілу природного газу, здійснюються виходячи з величини річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) споживача та оплачуються споживачем рівномірними частками протягом календарного року.

Місячна вартість послуги розподілу природного газу визначається як добуток $1/12$ річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) споживача на тариф, встановлений Регулятором для відповідного Оператора ГРМ із розрахунку місячної вартості одного кубічного метра замовленої потужності.

Річна замовлена потужність об'єкта (об'єктів) споживача на розрахунковий календарний рік визначається Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік (з 01 жовтня по 30 вересня), що передував розрахунковому календарному року, який визначається відповідно до вимог цього Кодексу (положення пункту 2 глави 6 розділу VI Кодексу).

Таким чином, кожен споживач сплачуватиме кошти за отриману послугу розподілу рівними частинами протягом року.

Разом з цим споживач, що не є побутовим, має право не пізніше ніж до 20 жовтня календарного року, що передує розрахунковому (крім замовлення потужності на 2020 рік, яке здійснюється до 01 листопада), подати Оператору ГРМ уточнену заявку на величину річної замовленої потужності сумарно по всіх його об'єктах у газорозподільній зоні відповідного Оператора ГРМ на розрахунковий календарний рік. У такому разі, якщо фактичний обсяг використання потужності (протягом календарного року) буде перевищувати замовлену споживачем річну потужність, величина перевищення має бути сплачена споживачем за двократною вартістю тарифу на розподіл природного газу на користь Оператора ГРМ відповідно до договору розподілу природного газу.

У випадку якщо річна замовлена потужність об'єкта (об'єктів) споживача на розрахунковий календарний рік визначається Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року, нарахування Оператором ГРМ вартості перевищення замовленої потужності не здійснюється.

До 01.01.2020 тариф на послуги розподілу природного газу був складовою кінцевого платежу за природний газ для побутових споживачів, постачання яким здійснює постачальник, на якого покладено спеціальні обов'язки. При цьому оплата послуг розподілу природного газу здійснювалась виходячи з фізичного обсягу розподілу природного газу та була складовою кінцевого платежу за природний газ для побутових споживачів.

З 01.01.2020 відбулося виокремлення вартості послуги розподілу природного газу із загального кінцевого платежу за природний газ. При цьому, здійснено перехід до замовленої потужності та змінено принцип визначення вартості оплати послуги розподілу природного газу.

З огляду на вищезазначене, у зв'язку зі зміною підходу до формування вартості оплати послуги розподілу природного газу у минулому та з 01.01.2020 відбулось виокремлення вартості послуги розподілу природного газу із загального кінцевого платежу за природний газ.

Слід відмітити, що відокремлення вартості послуг розподілу природного газу від вартості природного газу як товару надає ряд переваг для кінцевого споживача. Зокрема застосування європейських підходів до розрахунків за послуги розподілу природного газу дає можливість споживачам розуміти, за які послуги і якому підприємству вони сплачують. Оплата за послуги розподілу природного газу рівними частинами дозволяє уникнути великого навантаження на споживача в опалювальний період, коли споживання природного газу найбільше.

Прозорість формування платежів за газ як товар та за послуги розподілу природного газу дозволяють споживачу відстежувати та контролювати власне споживання з метою мінімізації рахунків.

При цьому рівномірні надходження коштів дозволять газорозподільним підприємствам забезпечити високий рівень обслуговування газорозподільних мереж

та їх складових, що знаходяться на балансі газорозподільного підприємства з метою підвищення рівня безпеки газопостачання.

Звертаємо увагу, що плата за послуги розподілу природного газу не є новим (додатковим) платежем, оскільки послуги розподілу природного газу сплачувались побутовими споживачами природного газу завжди у складі ціни на природний газ. Так, після виокремлення зазначеної послуги кінцевий платіж, що сплачується побутовими споживачами, буде зменшено на розмір плати за послуги розподілу природного газу.

Встановлені НКРЕКП тарифи на послуги розподілу природного газу, дозволять забезпечити газорозподільні підприємства коштами, необхідними для роботи газорозподільних систем, експлуатації газового обладнання, підтримки цілодобової роботи аварійних служб для запобігання можливим вибокам природного газу та недопущення аварійних ситуацій.

Зміна тарифів на послуги розподілу природного газу є необхідною умовою для збереження кваліфікованих працівників на підприємствах, що збільшить надійність функціонування газорозподільних мереж та призведе до підвищення якості обслуговування споживачів.

Додаток:

Інформація щодо середньозважених цін на природний газ для побутових споживачів, ТКЕ населення, промислових підприємств та інших суб'єктів господарювання у 2018 – 2019 роках, на 1арк. в 1 прим.

З повагою
Голова НКРЕКП

В. Тарасюк

Інформація щодо середньозважених роздрібних цін на природний газ для побутових споживачів, ТКЕ населення, промислових підприємств та інших суб'єктів господарювання у 2018-2019 роках (без урахування ПДВ, тарифу на послуги транспортування та тарифів на послуги розподілу природного газу)

грн за тис куб. м

Роки	з 01.01.2018 по 31.10.2018	з 01.11.2018 по 31.03.2019	01.04.2019 по 30.04.2019	з 01.05.2019 по 31.05.2019	з 01.06.2019 по 30.06.2019	з 01.07.2019 по 31.07.2019	з 01.08.2019 по 31.08.2019	з 01.09.2019 по 30.09.2019	з 01.10.2019 по 31.10.2019	з 01.11.2019 по 30.11.2019	з 01.12.2019 по 31.12.2019
Побутові споживачі *	5066	6391	6388	6140	5693	5028	4770	4606	4380	5021	4385
ТКЕ Населення *	4942	6236	6236	5990	5554	4906	4654	4494	4273	4899	4277

грн за тис куб. м

2018	січень 2018	лютий 2018	березень 2018	квітень 2018	травень 2018	червень 2018	липень 2018	серпень 2018	вересень 2018	жовтень 2018	листопад 2018	грудень 2018
Промислові підприємства та інші суб'єкти господарювання	8378	7983	7179	7489	7677	8145	8286	8640	9382	10763	10548	9739

2019	січень 2019	лютий 2019	березень 2019	квітень 2019	травень 2019	червень 2019	липень 2019	серпень 2019	вересень 2019	жовтень 2019	листопад 2019	грудень 2019
Промислові підприємства та інші суб'єкти господарювання	9054	8439	7064	6228	6103	5776	4986	4685	4629	4860	5201	5125

Примітка : * ціна на природний газ за якою постачальники природного газу на яких покладено спеціальні обов'язки здійснювали постачання природного газу зазначеним споживачам.